Neuvotteleva virkamies Sami Niemi
Vanhempi hallitussihteeri Teemu Nikula

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN VASTINE METSÄSTYSLAIN MUUTTAMISTA KOSKEVAAN HALLITUKSEN ESITYKSEEN SAATUIHIN LAUSUNTOIHIN (HE 28/2017 vp)

Yleistä

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että valiokunnalle esitetyissä lausunnoissa pääasiallisesti kannatettiin esitettyjä muutoksia. Lausuntoihin sisältyi myös kriittisiä näkemyksiä ja muutosehdotuksia, joihin vastataan jäljempänä.

Lausunnot

<u>Ilmoitusmenettely, 41 b §</u>

Suomen luonnonsuojeluliiton lausunto

Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, että ilmoitusmenettelylle ei ole tarvetta. Ilmoitusmenettelyn käyttöönotto voi vaikuttaa heikentävästi lintujen pelotteluun käytettävien muiden tyydyttävien ratkaisujen kehittelyyn. Järjestö pitää hallituksen esitystä epäselvänä ja lintudirektiivin vastaisena. Suomen luonnonsuojeluliiton mukaan toistaiseksi voimassa olevassa ilmoitusmenettelyssä ei voida varmistua siitä, että kussakin tapauksessa poikkeamisen edellytykset selvitetään lintudirektiivin edellyttämällä tavalla. Lakiehdotuksesta ei käy ilmi, millä tavoin Suomen riistakeskus hyväksyy ilmoitusmenettelyn. Kertaluonteista hyväksymistä ei voida pitää riittävänä, koska silloin poikkeamisedellytyksien tapauskohtainen ja yksilöity arviointi jää toteutumatta.

Suomen luonnonsuojeluliiton mukaan esityksen perustelut ovat puutteelliset. Erityisesti pitäisi perustella, miten lintudirektiivin vaatimukset täyttyvät yleisille henkilöryhmille annettavien poikkeuslupien kohdalla. Esitys on kyseenalainen perustuslain 20 §:n näkökulmasta, sillä ilmoitusmenettely ei sisällä vastaavaa muutoksenhakumahdollisuutta kuin lupamenettely. Suomen luonnonsuojeluliitto pitää luonnonsuojelulain (LSL 49 §) sääntelyn valossa kestämättömänä, että kansallisella tasolla säännellään lintudirektiivin poikkeusmenettelystä kahdella toisistaan poikkeavalla tavalla. Poikkeuslupamenettely tulisi jättää tästä laista pois. Asiaan voidaan tarvittaessa palata aikanaan luonnonsuojelulain uudistamisen yhteydessä.

Birdlife Suomi ry:n lausunto

Birdlife korostaa lausunnossaan lintujen pesimäaikaista suojaa, joka on turvattu lintudirektiivin säännöksillä. Lintujen pesimäaikainen suojelu ei toteudu Suomessa, sillä jo nykyisin lintujen pyydystämiseen myönnetään liikaa poikkeuslupia. Birdlife katsoo, että lintujen poistaminen on välttämätöntä vain 41 b:ssä tarkoitettujen lentoasemien ja elintarvikehuoneistojen kohdalla. Birdlife suosittaa jättämään metsästyslain 41 b §:n muuttamatta.

Ympäristöministeriön lausunto

Ympäristöministeriö katsoo, että ilmoitusmenettely ei välttämättä täytä lintudirektiivin asianmukaisen täytäntöönpanon vaatimuksia. Hallituksen esityksestä ei ilmene, miten laajoille toimijaryhmille myönnettävien poikkeusten osalta osoitettaisiin pakottavien syiden olemassaolo sekä muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen, jotka ovat edellytyksenä lintudirektiivin suojelusta poikkeamiselle. Epäselväksi jää, täyttyvätkö lintudirektiivin 9 artiklan 2 kohdan muotovaatimukset ilmoitusmenettelyssä. Ympäristöministeriö pitää hallituksen esityksen perusteluja puutteellisina. Ympäristöministeriö katsoo, että ilmoitusmenettelylle ei ole tarvetta.

MMM:

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa ilmoitusmenettelyn tarpeen osalta, että poikkeuslupaviranomaisena toimiva Suomen riistakeskus on arvioinut ilmoitusmenettelyn vähentävän poikkeuslupien myöntämisestä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Maa- ja metsätalous ministeriö yhtyy Suomen luonnonsuojeluliiton näkemykseen karkotus- ja suojauskeinojen kehittelyn tärkeydestä, minkä vuoksi on syytä korostaa, ettei ilmoitusmenettelyllä ole tarkoitus korvata karkotus- ja suojauskeinojen käyttöä. Hallituksen esityksen 41 b §:n mukaan ilmoitusmenettelyn käyttämiselle ei ole edellytyksiä, jos tilanteeseen on löydettävissä muu tyydyttävä ratkaisu. Tarkoituksena on, että ilmoitusmenettelystä annettavassa valtioneuvoston asetuksessa edellytettäisiin hakijalta selvitystä käytettyjen karkotus- ja suojauskeinojen vaikutuksista. Lähtökohtaisesti ilmoitusmenettelyn käytölle ei olisi edellytyksiä, mikäli suojattavalla alueella ei olisi käytetty mitään karkotus- ja suojauskeinoja.

Suomen riistakeskuksen on tarkoitus tehdä ilmoitusmenettelyn kohdalla poikkeuslupapäätöstä vastaava tapauskohtainen ja yksilöity kokonaisarvio ilmoitusmenettelyn käytön edellytyksistä. Nykytilanteessa poikkeusluvan voi saada viiden vuoden määräajaksi, minkä jälkeen tehdään uusi tapauskohtainen arvio. Ilmoitusmenettelyssä määräajoin toistuva päätösharkinta korvattaisiin tilanteen seurannalla. Ilmoitusmenettelyä käytettäisiin tilanteissa, joissa lintujen aiheuttamat vahingot ja riskit toistuvat säännönmukaisesti. Toimijan olisi ilmoitettava suojattavan toiminnan merkittävästä muuttumisesta.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että hallituksen esityksessä ei olla antamassa poikkeuslupia yleisille henkilöryhmille. Jokaisen ilmoitusmenettelyyn hakeutuvan toimijan kohdalla tehtäisiin tapauskohtainen ja yksilöity arvio ilmoitusmenettelyn edellytysten täyttymisestä. Ilmoitusmenettelystä tehtävä hyväksymispäätös olisi valituskelpoinen.

Maa- ja metsätalousministeriö suhtautuu myönteisesti siihen, että vastaavaa sääntelyä harkittaisiin myös luonnonsuojelulain uudistamisen yhteydessä

Suomen riistakeskuksen lausunto

Suomen riistakeskus esittää harkittavaksi, että 41 b §:n 3 momentin luetteloon lisättäisiin turkistarhat, kalanviljelylaitokset ja tuotantoeläinsuojat, joita voidaan pitää vastaavina kohteina kuin jo nyt luettelossa olevia.

Suomen Kalankasvattajaliitto ry:n lausunto

Suomen Kalankasvattajaliitto toteaa hallituksen esityksen osalta, että ilmoitusmenettelyyn siirtymisen perusteeksi esitetyt seikat pätevät monilta osin myös kalankasvatukseen. Suomen Ka-

lankasvattajaliitto esittää, että 41 b:ssä ehdotettu ilmoitusmenettely laajennettaisiin koskemaan myös kalankasvatusta.

MMM:

Maa- ja metsätalousministeriö ei näe estettä ilmoitusmenettelyn toimijaluettelon laajentamiselle Suomen riistakeskuksen ja Suomen Kalankasvattajaliiton ehdottamalla tavalla, joskin nyt ehdotetut neljä kohdetta ovat sen kaltaisia tahoja, joiden kohdalla poikkeuslupahakemuksia on ollut kaikkein eniten. Vaihtoehtoisesti ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvista toimijoista voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella, jolloin listaa voisi lakia joustavammin täydentää, mikäli siihen toiminnan suojaamisen ja hallinnollisen taakan keventämisen johdosta syntyisi myöhemmin tarvetta.

Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto ry:n lausunto

Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto toteaa, että valtioneuvoston asetuksella annettavat tarkentavat säädökset on laadittava siten, että lintujen aiheuttamat vahingot kyetään torjumaan edes tyydyttävästi. Ilmoitusmenettelyn on oltava joustava ja selkeä myös käytännössä. Lintuverkot eivät ole kustannussyistä viljelijöille mahdollinen vaihtoehto. Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto esittää, että päätös ilmoitusmenettelystä tulisi tehdä riistakeskuksessa ilman valitusoikeutta. Lajikohtaisen enimmäismäärän voisi asettaa toistaiseksi voimassa olevaksi vaarantumattomien lajien osalta. Lakiesityksen 41 b §:ssä tarkoitettu alueen kokoon (1ha) liittyvä rajaus tulisi korvata siten, että ilmoitusmenettely olisi sallittu viljelyä elinkeinonaan harjoittaville tiloille. Vaihtoehtoisesti rajauksesta voitaisiin säätää asetuksella.

MMM:

Maa- ja metsätalousministeriö ei kannata hyväksymispäätöksen valituskelpoisuuden poistamista. Maa- ja metsätalousministeriö pitää ilmoitusmenettelyn valvonnan kannalta lintulajien vuosittaisia enimmäismääriä tarpeellisina. Alueen kokoon (1ha) liittyvän rajauksen tarkoituksena on rajata ilmoitusmenettelyn käyttö ammattimaisen viljelyn piiriin. Viljelmän kokoon perustuva kriteeri on päätösharkinnan kannalta selkeä. Toiminnan rajaus elinkeinon harjoittamisen perusteella saattaisi lisätä päätösharkintaan kuuluvaa työtaakkaa. Maa- ja metsätalousministeriö ei näe estettä sille, että ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvista toimijoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n lausunto

MTK katsoo, että esityksen 41 b §:n toimijaluettelo on liian suppea, minkä vuoksi tavoiteltu byrokratian vähentyminen vesittyy lähes täydellisesti. Tuotantoeläinsuojiin ja rehuvarastoihin tunkeutuvat linnut aiheuttavat merkittävän hygieniariskin ulosteiden sekaantuessa tuotantoeläinten ravintoon. Maatalouden harjoittajia koskien ilmoitusmenettelyn tulisi ulottua kaikille EU-tukia saaville viljelijöille. MTK esittää, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin menettelystä ja tahoista, joita ilmoitusmenettely voi koskea sekä saadun saaliin ilmoittamisesta.

MMM:

Maa- ja metsätalousministeriö ei näe estettä sille, että ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvista toimijoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on, että saaliin ilmoittamisesta annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Hirvieläimen pyyntiluvan myöntämisen ja käyttämisen edellytykset, 27 §

Suomen riistakeskuksen lausunto

Suomen riistakeskus esittää harkittavaksi, että pyyntilupa-aluetta voitaisiin täydentää lupapäätösajankohdan jälkeen pyyntilupa-alueeseen kiinteästi liittyvällä alueella. Tällöin mahdollistettaisiin laajin mahdollinen alueiden käyttö metsästykseen ja vahinkojen ennalta ehkäisyyn.

MMM:

Lähtökohtaisesti maa- ja metsätalousministeriö ei pidä kannatettavana, että lupapäätöksessä sallitut alueet täydentyisivät hallintopäätösmenettelyn jälkeen uusilla alueilla. Tämä olisi metsästyksen valvonnan kannalta ongelmallista. Kyse on siitä, että metsästysseurueen on hyvissä ajoin varmistettava ne alueet, joille se metsästää pyyntiluvan nojalla. Ministeriö kuitenkin toisaalta ymmärtää riistakeskuksen huolen, sillä paikoin käytäntönä on ollut, että lupa-alue elää pyyntilupapäätöksen jälkeen.

Ministeriö ehdottaa, että Riistakeskuksen esitystä ei sellaisenaan otettaisi lakipykälään, sillä hyvän hallinnon periaatteiden mukaista on, että metsästys on selkeästi sallittu vain sillä alueella mikä lupapäätöksessä on ratkaistu. Kyseessä on valituskelpoinen päätös ja lupa-alueen eläminen päätöksen jälkeen on ongelmallista. Käytäntöjen yhdenmukaistamiseksi siirtymäsäännöksessä voisi tarvittaessa olla maininta, että 1.4.2020 saakka pyyntilupa-aluetta voidaan laajentaa päätösajankohdan jälkeen lupa-alueeseen kiinteästi liittyvällä alueella. 1.4.2020 alkaen vain pyyntilupapäätöksessä rajatulla alueella voidaan metsästää pyyntiluvan nojalla.

Näin mahdollistettaisiin joustavasti käytäntöjen muuttuminen takaamaan hyvän hallinnon periaatteet.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n lausunto

MTK kiinnittää lausunnossaan huomioita hirvieläintihentymien aiheuttamiin ongelmiin ja katsoo, ettei metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen saa vaarantaa lupien kohdentamista erityisen tiheän kannan alueille. Luvanmyöntäjällä tulisi olla esitettyä laajempi harkintavalta metsästyksen sallimisen suhteen ns. sirpalealueilla. Valkohäntäpeuran osalta lupaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus myöntää kyttäysmetsästykseen perustuvia lupia vahinkoperusteisina. Lisäksi MTK esittää kokeiltavaksi, miten valkohäntäpeuran kannanhoito onnistuisi ilman lupajärjestelmää. Kokeilun voisi toteuttaa muutaman riistanhoitoyhdistyksen alueella. Ministeriölle voitaisiin säätää tästä asetuksenantovaltuus.

MMM:

Tiheän hirvieläinkannan aiheuttamia huomattavia vahinkoja voidaan pitää esityksen 27 §:n 4 momentissa tarkoitettuna erityisenä syynä poiketa alueen pinta-alaa tai yhtenäisyyttä koskevista vaatimuksista. Valkohäntäpeuran lupajärjestelmän osalta maa- ja metsätalousministeriö viittaa valiokunnalle antamansa asiantuntijalausunnon perusteluihin.

Maa- ja metsätalousministeriö ei näe estettä lupaviranomaisen harkintavallan laajentamiselle 27 §:n 4 momentin sääntelyn suhteen. Lupaviranomaiselle voitaisiin esimerkiksi antaa mahdol-

lisuus poiketa metsästyslain 37 §:n mukaisesta rauhoituksesta. Maa- ja metsätalousministeriö jättää asian valiokunnan harkittavaksi. 27 §:n 4 momentti voisi kuulua esimerkiksi seuraavasti:

> *Suomen riistakeskus voi poiketa 1 momentissa säädetyistä pyyntilupaan liittyvistä alueen pinta-alaa tai yhtenäisyyttä koskevista vaatimuksista* ***sekä 37 §:n mukaisesta rauhoitusajasta****, jos alue on saari tai alueeseen liittyy muu vastaava erityinen syy.*

Metsähallituksen lausunto

Metsähallitus katsoo, että pyyntiluvan myöntäjällä tulisi olla mahdollisuus määrätä pyyntilupien kohdentamisesta myös pyyntilupa-alueen sisällä. Metsähallitus ehdottaa esityksen 27 §:ään lisättäväksi momentin, jonka mukaan pyyntiluvan myöntäjä voi metsästyksen turvallisuuden ja tarkoituksenmukaisen hirvikannan hoidon edistämiseksi määrätä pyyntilupapäätöksessä lupien käytöstä lupa-alueen sisällä.

MMM:

Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus mahdollistaa pyyntilupien kohdentaminen pyyntilupa-alueen sisällä. Kyseessä olisi hallituksen esityksen 29 §:n 2 kohdassa tarkoitettu hirvieläimen pyyntilupaan liitettävä määräys. Menettelyä on kuvattu hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

<u>Muut</u>

Metsähallituksen lausunto

Hallituksen esityksen 35 §:n sääntelyn tulisi koskea kaikkia aseita, koska oikeustapauksissa on vedottu esimerkiksi järeän pistoolin kohdalla siihen, ettei ase ole metsästysase, vaikka kyseessä on ollut metsästystilanne. Metsähallitus katsoo, että sanamuodon tulisi olla sellainen, että se koskisi kaikkia aseita, joita metsästystarkoituksessa kuljetetaan maastossa.

MMM:

Maa- ja metsätalousministeriö ei näe estettä Metsähallituksen esittämälle sääntelylle.

Suomen riistakeskuksen lausunto

Suomen riistakeskus huomauttaa, ettei ahmaa ole sisällytetty hallituksen esityksen 30 §:ään, vaikka esityksen kohdassa 3.3 todetaan, että metsästyksen johtaja tulisi nimetä poikkeusluvanvaraisen ahman metsästykseen. Suomen riistakeskus esittää ahmaa lisättäväksi kyseiseen pykälään. Suomen riistakeskus esittää myös harkittavaksi, olisiko tarpeen säätää metsästyksen johtajalle 18 vuoden ikävaatimus vastuukysymyksien vuoksi.

MMM: Maa- ja metsätalousministeriö ei näe erityistä tarvetta ahman lisäämiseen 30 §:ään, mutta ei sitä vastustakaan. Asia oli valmistelussa mukana, mutta ahman metsästys tulee jatkossakin olemaan varsin vähäistä, joten ministeriö katsoi, että riistakeskus pystyy tarvittavat määräykset ottamaan poikkeuslupapäätökseen.

Metsästyksenjohtajan mahdollisesta kelpoisuudesta voisi säätää tarkemmin tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella. Asiasta voisi säätää 30 §:ssä seuraavasti:

> *Valtioneuvoston asetuksella säädetään metsästyksen johtajan ja varajohtajien nimeämisestä, **kelpoisuudesta,** näiden ilmoittamisesta asianomaiselle riistanhoitoyhdistykselle, läsnäolosta metsästystapahtumassa sekä metsästyksen johtajan tehtävistä.*